

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง  
เรื่อง การเรียกเงินค่าตอบแทนผู้ใหญ่บ้านคืนภายหลังพ้นจากตำแหน่ง  
ด้วยเหตุขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม

จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สฎ ๐๐๑๘/๕๖๘๔ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้ออกรณการเรียกเงินค่าตอบแทนผู้ใหญ่บ้านคืนสรุปความได้ว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนนายสมหมาย พรหมอุบล ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลเสวียด อำเภอนาหม่อม กรณีเรื่องการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ ซึ่งศาลฎีกามีคำพิพากษาว่านายสมหมายฯ กระทำความผิดฐานเข้ายึดถือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่นให้จำคุก ๓ เดือน และปรับ ๒,๐๐๐ บาท โดยโทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี คณะกรรมการสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนแล้วเสร็จและจังหวัดได้พิจารณาจากรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนวินัยแล้ว เห็นว่า นายสมหมาย พรหมอุบล ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๕ ตำบลเสวียด อำเภอนาหม่อม ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ โดยมีผลย้อนหลังตั้งแต่วันที่ศาลจังหวัดไชยาได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกา คือ ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๔

เนื่องจากในช่วงการปฏิบัติหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านระหว่างวันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดจนถึงวันที่อำเภอนาหม่อมมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง กล่าวคือ ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙ นายสมหมายฯ ยังได้รับค่าตอบแทนอยู่ จึงเป็นประเด็นปัญหาว่า เงินค่าตอบแทนดังกล่าวจะต้องเรียกคืนหรือไม่ ประการใด

จังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงขอหารือว่า กรณีของนายสมหมายฯ สามารถเรียกคืนเงินค่าตอบแทนที่ได้รับไปภายหลังจากวันที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดอันเป็นเหตุให้พ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านด้วยเหตุขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจนถึงวันที่อำเภอนาหม่อมมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวได้หรือไม่

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาข้อหารือของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีผู้แทนจังหวัดสุราษฎร์ธานีและผู้แทนอำเภอนาหม่อม เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า เมื่อนายสมหมาย พรหมอุบล ต้องคำพิพากษาศาลถึงที่สุดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และประมวลกฎหมายที่ดิน ในฐานะความผิดเกี่ยวกับการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ อันเป็นลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน นายสมหมายฯ จึงต้องพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านโดยผลของกฎหมายตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดตามมาตรา ๑๔ (๒)<sup>๑</sup> แห่งพระราชบัญญัติ

<sup>๑</sup>มาตรา ๑๔ ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ลาอุปสมบทหรือบรรพชาตามประเพณี มิให้ถือว่ามิใช่ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๕)

ฯลฯ

ฯลฯ

ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับมาตรา ๑๒ (๑๑)<sup>๒</sup> แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๒ และต่อมานายอำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีคำสั่งอำเภอท่าฉาง ที่ ๒๒๘/๒๕๕๙ เรื่อง ให้ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่ง ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙ โดยให้นายสมหมายฯ พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยให้มีผลย้อนหลังตั้งแต่วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาถึงที่สุด การออกคำสั่งของนายอำเภอท่าฉางที่ให้นายสมหมายฯ พ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านนั้น เป็นเพียงการประกาศให้ทราบถึงสถานะของนายสมหมายฯ ว่าพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านแล้วเท่านั้น ดังนั้นเมื่อนายสมหมายฯ พ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านโดยผลของกฎหมายตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว การที่นายสมหมายฯ ได้ปกปิดข้อความจริงโดยไม่แจ้งให้นายอำเภอท่าฉางทราบว่าตนต้องคำพิพากษาถึงที่สุดในความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และประมวลกฎหมายที่ดิน อันเป็นลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน อีกทั้งยังคงปฏิบัติหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านและได้รับเงินค่าตอบแทนเรื่อยมา กรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการกระทำโดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์จากทางราชการ นายสมหมายฯ จึงไม่มีสถานะเป็นผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดและไม่มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนจากทางราชการอีก การที่นายสมหมายฯ ได้รับเงินค่าตอบแทนไปจากทางราชการภายหลังจากวันที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดจนถึงวันที่อำเภอท่าฉางมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง จึงเป็นการได้รับเงินไปโดยปราศจากมูลอันจะอ้างตามกฎหมายได้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงต้องเรียกเงินค่าตอบแทนที่นายสมหมายฯ ได้รับไปในระหว่างเวลาดังกล่าวคืน

(นายดิศทัต โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๕๙

<sup>๒</sup>มาตรา ๑๒ ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

๑. ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศิลปกรรม กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

๒. ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนัน

(๑๑) ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศิลปกรรม กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ในฐานความผิดเกี่ยวกับที่สาธารณะประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก

๓. ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศิลปกรรม กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

๔. ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนัน